

[Stinus]

hemmelighedskræmmeri, der omgiver forstærkningsaftalerne, og de mange relevante spørgsmål, som afvises af skiftende forsvarsministre under henvisning til klassificeret materiale og militære hemmeligheder.

Selv om det radikale venstre anerkender, at der inden for det militære område må være ting, som skal holdes hemmeligt, indebærer hemmelighedskræmmeriet en åbenlys foragt for det, som forslagsstillerne kalder den parlamentarisk-demokratiske kontrol med Danmarks deltagelse i NATO.

Vi lever i et repræsentativt demokrati, hvilket i sig selv indsnævrer den direkte demokratiske kontrol til en forholdsvis begrænset gruppe. Til gengæld må det forventes, at denne begrænsede gruppe har reel mulighed for at udøve kontrol med de beslutninger, der træffes. Det påhviler regeringen at sikre, at folketinget har den mulighed.

Det radikale venstre føler, at der er et behov for en drøftelse af den parlamentarisk-demokratiske kontrol med Danmarks deltagelse i NATO-samarbejdet. Som tingene fungerer i dag, og som de også fungerede under den tidligere socialdemokratiske regering, træffes beslutninger af vidtrækkende betydning for Danmark uden om folketinget.

Kritikere af den førte politik har ikke adgang til vigtige sikkerhedspolitiske beslutninger, og det er i strid med det folkestyre, vi har. Det er naturligt og forståeligt, at mange af disse spørgsmål diskuteres i det såkaldte 11 mands udvalg, bestående af repræsentanter for forsvarsforligets partier, men dette udvalg er ikke og kan aldrig blive et organ, som fører parlamentarisk kontrol med Danmarks forsvarspolitik.

Jeg skal ikke her gå ind på den fremstilling af NATO-dobbeltbeslutningens forhistorie, som forslagsstillerne giver i bemærkningerne til forslaget, men jeg ser da frem til en grundig belysning af disse – lad os blot kalde det påstande – under udvalgsarbejdet.

Men der kan også nævnes andre eksempler. F.eks. blev i sin tid aftalen om depoter til stationering af amerikanske fly på jyske flyvepladser indgået uden om folketinget og forsvarsudvalget og kom kun frem, fordi en vågen journalist afslørede, at der var indgået en sådan aftale, og så måtte forsvarsministeren bekræfte det.

Et helt frisk eksempel har vi i de oplysninger, som nu er kommet frem om det såkaldte

NARS-kommunikationsanlæg på Færøerne, hvor der er tale om et militært anlæg på dansk territorium uden åben traktat og uden parlamentarisk kontrol. Også denne sag viser, at der er noget, som svigter, når det drejer sig om parlamentarisk kontrol.

Naturligvis skal en regering kunne træffe beslutninger selvstændigt, men den skal stå til ansvar for folketinget, og hvis man hemmeligholder de beslutninger, som træffes, står man ikke længere til ansvar for folketinget.

Vort råd til regeringen vil derfor være, at man hemmeligholder noget mindre og også hemmeligstempler noget mindre; dette gælder i øvrigt ikke alene i forsvarspolitiske sager.

Det radikale venstre vil også anbefale en hurtigere nedgradering af hemmeligstemplede papirer. I USA har man en automatisk offentliggørelse af dokumenter efter en vis årrække. Den offentlige kontrol med militære beslutninger i Danmark kunne vinde ved, at folketinget vedtog en lov om automatisk offentliggørelse af alle dokumenter efter f.eks. 10 år.

Som McGeorge Bundy, George Kennan, Robert McNamara og Gerard Smith udtrykker i deres artikel om »Kernevåben og Atlantpagten«:

»Spørgsmål, der i 1950erne og 1960erne stort set blev forbigået i tavshed, kan ikke behandles på samme måde i 1980erne.«

Citatet er hentet fra bogen »NATO's strategi«, udgivet af det sikkerheds- og nedrustningspolitiske udvalg. Og et andet sted i samme artikel hedder det:

»De tider er for længst forbi, da offentlighedens ærefrygt og regeringernes hemmelighedskræmmeri gjorde kernevåbenpolitikken til en sag for den snævraste kreds af beslutningstagere.«

Denne indstilling burde også den danske regering tage ved lære af, når det gælder NATO-politikken i det hele taget.

Vi ønsker ikke på dette tidspunkt at tage endelig stilling til de konkrete enkeltheder i forslaget til folketingsbeslutning. Vi har nok en vis skepsis med hensyn til forsvarsudvalgets muligheder for at komme til at spille en væsentlig rolle i forbindelse med en parlamentarisk-demokratisk kontrol med Danmarks deltagelse i NATO. Som jeg havde lejlighed til at sige under debatten om forstærkningsaftalerne forleden, er folketinget